

Profeten en profetieën

*deel 2: Het toneel van de Profetieën*¹

Het onderwerp

In de Schrift ontvouwt God het plan der eonen, het doel ervan en de wijze waarop het bereikt wordt. Hij gaat als een vakkundig bouwmeester volgens een tevoren vastgesteld bestek te werk. Hij laat niets aan het toeval over, heeft ieder voorval voorzien en alles tot in detail geregeld. God heeft Zijn plan niet in één keer onthuld, maar in de loop van de tijd in gedeelten. Dat was niet omdat Hij op onvoorziene gebeurtenissen moest reageren of iets over het hoofd gezien had. God heeft echter – zo verklaart Paulus in Efeziërs 3: 1-11 – met een bepaalde bedoeling onderdelen van Zijn plan geheim willen houden. Hij geeft nu eenmaal geen openbaringen prijs om slechts nieuwsgierigheid te bevredigen, maar om Zijn arbeider tot ieder goed werk gereed te maken. Daarom maakte Hij ze pas bekend op het moment dat dit noodzakelijk was.

De Hebreeuwse Schrift gaat over Gods plan met de aarde. De profetische geschriften vormen geen willekeurige verzameling, maar een geordende reeks die een eenheid vormt qua gedachtegang en het ontwikkelen daarvan. In allerlei literaire stijlen en vormen laten zij de diverse onderdelen van dat ene plan zien. Het gaat daarbij om Gods plan om Zijn heerschappij op aarde te vestigen door middel van een daaruit uitgekozen mens, via een uitgekozen natie in een uitgekozen gebied. Dat is het onderwerp van deze Bijbelstudie.

Vier zones

De Schrift verdeelt de wereldbol in vier aardrijkskundige zones, elk met zijn eigen Hebreeuwse aanduiding:

---

¹ Deel 1 werd geplaatst in EH-magazine jaargang 16 nr. 3 (2006). De oorspronkelijke titel van deel 2: *The Ground Plan of Prophecy*. Gepubliceerd in *Unsearchable Riches*, <1920>, blz. 243-253.

Vertaald, voor Nederlandse lezers bewerkt en van voetnoten voorzien door Alfred E. Dekker, Rotterdam, november 2001 en maart 2003.

Bijbelteksten zijn volgens de concordante methode uit de grondtekst vertaald.

	HEBREEUWSE AANDUIDING	VERTALING	VINDPLAATS
1e	Êrêts אֶרֶץ (ARTZ)	land (of aarde)	Genesis 1:10
2e	Teeveel תְּבֵלָה (ThBL)	woongebied	Psalm 90:2
3e	Eedên עֵדֵן (ODN)	Eden	Genesis 2:9-14
4e	Gan-b'eedên גַּן בְּעֵדֵן מִקְדָּם miekédêm (GN-BODN MQDM)	hof van Eden in het oosten	Genesis 2:8

Eerste zone: êrêts = land (of aarde)

Het Hebreeuwse woord êrêts betekent land of aarde. Welke betekenis er precies bedoeld wordt, hangt van de context af. In Genesis 1: 1 gaat het om êrêts als aarde, inclusief de zee, tegenover de hemelen. In Genesis 1: 10 slaat êrêts op het droge vasteland tegenover het golvende water van de zee. In deze Bijbelstudie gaat het om de betekenis van êrêts met betrekking tot de mensheid. In Psalm 115: 16 staat: *‘De hemelen, de hemelen behoren aan IEUE en de êrêts heeft Hij gegeven aan de zonen van Adam.’* De psalmist denkt hier aan de opdracht die Adam ontving (Genesis 1: 28): *‘... en voert heerschappij over de vissen van de zee en over het gevogelte van de hemelen en over alle leven dat op de êrêts voortbeweegt.’* In dit verband duidt êrêts het droge land aan, de continenten, tegenover de hemelen en de zee.

Tweede zone: teeveel = woongebied

Dit Hebreeuwse woord is door het NBG vertaald als: aardrijk, het rond, wereld, bewoonde wereld. Het duidt op iets anders dan êrêts: *‘... en U barensweeën leed om de êrêts en de teeveel’* (Psalm 90: 2). Het verschil tussen beide woorden wordt al wat duidelijker als wij lezen dat de wijsheid zich verheugt *‘over de teeveel van Zijn êrêts’* (Spreuken 8: 31). Nóg duidelijker wordt het bij het lezen van de woorden in 1 Samuel 2: 8. Daar staat dat de teeveel tussen de ‘engten¹ van de êrêts’ gelegen

¹ NBG: grondvesten. Zie verder onder het kopje ‘Gebied tussen twee engten’.

is. De teeveel is niet de êrêts, maar een deel daarvan. Uit Spreuken 8: 31 blijkt dat het te maken heeft met de 'zonen van de mens'. Dit feit en ook de herkomst en het gebruik van het woord zijn bepalend voor zijn juiste betekenis.¹ Hierna zal blijken dat de teeveel het oorspronkelijke woongebied, de bakermat van de mensheid is.

Gebied tussen twee engten

Van zowel het land [êrêts] als het woongebied [teeveel] wordt gezegd dat zij vast staan (teeveel: Psalm 93: 1; 96: 10; êrêts: 119: 90; Jesaja 45: 18). Maar er is een groot verschil in de wijze waarop zij vast staan. In Psalm 136: 6 lezen wij: '... tot Hem Die het land spreidt op de wateren.' In 1 Samuel 2: 8 staat: 'Want van IEUE zijn de twee engten van het land en Hij legt ^{op}tussen hen het woongebied.' Het Hebreeuwse woord MTzQ voor 'engte' is niet, zoals de traditie meent, hetzelfde woord als MTzUQ [matsóek] voor 'pijler' (NBG: grondvest). De weggelaten Hebreeuwse letter U in MTzQ moet tussen de beide laatste letters gedacht worden. Het gaat hier om het woord MUTzQ [moetsák], 'dat wat nauw is'. De verkorte vorm MTzQ komt alleen nog in 1 Samuel 14: 5 voor: 'de ene tand vormde een engte vanuit het noorden' (NBG: de ene punt stond als een zuil in het noorden). Uit de daaraan voorafgaande zin blijkt dat 'engte' hier op een bergpas duidt. Dat het in 1 Samuel 14: 4-5 om twee bergpassen gaat, volgt uit de Hebreeuwse meervoudsvorm van het betreffende woord die altijd op een tweetal duidt, tenzij de context anders aangeeft. Hetzelfde geldt voor de meervoudsvorm van MTzQ, 'twee engten', in 1 Samuel 2: 8.

Het woongebied is dat gedeelte van het land [êrêts] dat tussen twee 'engten' ligt. Wie een blik op de wereldkaart werpt, ziet dat Europa, Afrika en Azië eigenlijk als één continent aan elkaar vastzitten. Men zou Europa en Afrika als twee reusachtige schiereilanden van Azië kunnen beschouwen. De Middellandse Zee die Europa van Afrika scheidt, staat via een engte in verbinding met de Atlantische Oceaan:

¹ Teeveel is namelijk een abstracte vorm van het werkwoord 'balal' (BLL) voor 'mengen, vermengen', waaraan de letter Th is toegevoegd. Het element 'mengen' kan betrekking hebben op een handeling (Leviticus 18: 23 en 20: 12) of op een gebied waarover de mens zich verspreid heeft.

de Straat van Gibraltar. Deze zeestraat vormt de westelijke grens van het woongebied. Zo was het althans tot de tijd waarin de Spaanse en Portugese zeevaarders ontdekten dat de wereld meer continenten telde. De oostelijke grens werd gevormd door de Straat van Ormoes, die de Perzische Golf met de oceanen van het oostelijk halfrond verbindt. Als wij teruggaan naar de tijd van vóór de grote ontdekkingsreizigers, hebben wij alleen weet van de mensen die tussen deze grenzen van het woongebied leefden. Wanneer wij inzien dat het Babylonische rijk, het Perzische rijk en het rijk van Alexander de Grote zich over het woongebied uitstrekten, gaan wij profetieën beter verstaan.

God heeft in Zijn zegen de mensheid het recht gegeven om over het land te heersen en dit aan zich te onderwerpen. Het speciale woongebied heeft Hij echter bestemd als oefenterrein voor de wereldleiders. Het is door God ingericht en door Hem tussen twee zeestraten gesitueerd (Job 34: 13 en 1 Samuel 2: 8). In dit gebied wilde Hij Zijn directe invloed laten gelden en het tot het toneel maken waarop Hij laat zien hoe Hij planmatig handelt (Job 37: 10-13). Het gehele woongebied is het domein van Zijn woord (Psalm 19: 5), vandaar dat het beschouwd wordt als een domein van licht. De ergste straf die men kan krijgen, is daaruit weggejaagd te worden (Job 18: 18). De zones die het woongebied aan weerszijden begrenzen, worden als domein van de duisternis aangemerkt, omdat zij buiten Gods onmiddellijke invloed liggen. Zij worden in de Schrift de 'einden' (Jesaja 40: 28), 'randen' (Jesaja 45: 22) of 'vleugels' (Job 37: 3) van het land genoemd. Daar ligt de 'buitenste duisternis' waarheen de vijanden van de Messias verbannen zullen worden (Mattheus 8: 12; 23: 13; 25: 30 en 41). Maar ook deze zones zullen van de slavernij van de zonde bevrijd worden en aan Gods redding deelhebben.

Derde zone: Eden

Genesis 2: 10-14 beschrijft de plaats waar Eden en zijn hof ligt: *'Een stroom gaat vanuit Eden voort om de hof te drinken; vandaaruit spreidt hij uit en wordt hij tot vier hoofden. De naam van de één is Pieshon; deze is het die al het land van Chawiela omcirkelt, het land waar het goud is. Het goud van dat land is goed; daar is de parel en de onyx-steen. De naam van de tweede stroom is Giechon; deze is het die het gehele land Koesh omcirkelt. De naam van de derde stroom is Chiedêkêl; deze is het die oostelijk van Ashoer gaat. En de vierde stroom, deze is de Frat.'*

Deze nauwkeurige beschrijving is klaarblijkelijk bedoeld om de precieze ligging van Eden duidelijk te maken. Wie op een kaart de loop van deze rivieren volgt, kan inderdaad vier 'hoofden' (NBG: stromen) aanwijzen:

- de monding van de Aras (= Pieshon);
- de monding van de Nijl (= Giechon);
- de oorsprong van de Tigris (= Chiedêkêl);
- de monding van de Eufraat (= F'rat).

Deze vier punten vormen een vierhoek waarbinnen Eden en zijn hof gelegen heeft. Dit uitgestrekte gebied wordt begrensd door vier rivieren en twee zeeën. Het was in Eden dat God met Zijn werk begon en tot Eden heeft Hij dat eeuwenlang beperkt.

Vierde zone: de hof van Eden

God begon met uitwerken van Zijn plan in de hof aan de oostelijke grens, vlak bij de Perzische Golf (Genesis 2: 8). Nadat de mens uit de hof verdreven was, verplaatste het toneel van Gods werk zich naar de westelijke grens, aan de kant van de Middellandse Zee. Dat zal het centrum zijn vanwaaruit Zijn koninkrijk zich zal uitbreiden tot het de gehele êrêts omvat. De heerschappij van de Messias zal zich uitstrekken '*... vanaf zee tot zee en vanaf de stroom tot de randen van het land*' (Zacharia 9: 10). Met het onderwerpen daarvan begint Hij '*... op Sion, de heilige berg*' tot aan '*de randen van het land*' (Psalm 2: 6-8). '*En het gebeurt op die dag dat levende wateren vanuit Jeruzalem zullen uitgaan; de helft naar de oostelijke zee en de helft naar de achterste zee*' (NBG: westelijke zee), d.i. naar de Perzische Golf en naar de Middellandse Zee (Zacharia 14: 8).

Gods plan in Ezechiëls visioenen

De uitvoering van Zijn plan is door Ezechiël op beeldende wijze in zijn visioenen voorgesteld. Hij ziet de heerlijkheid van IEUE in een ontzagwekkende schittering. Zij wordt voorafgegaan door de krachten van de natuur: een stormwind, een grote wolk, flakkerend vuur. De oogverblindende schittering die de troon omgaf, laat zien dat God bezig is om Zijn verbond met de aarde te verwezenlijken. Ezechiël ziet dit visioen van IEUE's heerlijkheid het eerst aan de rivier de Kebar in het oosten van Eden (Ezechiël 1). Daarna verplaatst het visioen zich naar het westen, naar Israël. Daar ziet de profeet hoe IEUE's heerlijkheid zich uit

de Tempel en daarmee uit het afvallige Israël terugtrekt (Ezechiël 11). Als gevolg daarvan worden het land en de stad verwoest. Maar na een lange periode van afwezigheid keert de heerlijkheid naar de stad terug (Ezechiël 43). Uit de nieuwe Tempel stroomt water dat gezond maakt en het land op ongekende wijze weer tot leven brengt.

Gods plan en de natiën

*‘Toen de Allerhoogste de natiën lotdelen gaf, toen Hij de zonen van Adam uiteen deed gaan, bepaalde Hij de grenzen van de volken, naar het getal van de zonen van AL’*¹ (Deuteronomium 32: 8). Israël neemt te midden van de natiën een positie in die te maken heeft met de taak die het op aarde moest uitvoeren. Een blik op de kaart leert ons dat Israël omgeven werd door een aantal vijandig gezinde natiën, de ‘volken rondom’ (Joël 3: 11 en Ezechiël 11: 12). Daarmee worden Aram in het noorden, Edom, Moab en Ammon in het oosten, Arabia in het zuiden en de Filistijnen in het westen bedoeld. Zij waren de ‘dorens’ om Israël op de proef te stellen en standvastig te maken (Jozua 23: 13 en Richteren 2: 22). Dit groepje natiën zat tussen twee reusachtige machtsblokken ingeklemd: de rijken van Assyrië en Babylonië in het oosten en die van Egypte en Ethiopië in het zuiden. Deze supermogendheden voerden voortdurend strijd om de heerschappij over Eden. Daarbij raakte elke keer weer het kleine koninkrijk van Israël betrokken. Van alle kanten kreeg het klappen te incasseren. Het was Nebukadnessar die het koninkrijkje de nekslag gaf en het van de kaart veegde. Alles speelde zich af in het gebied tussen de vier rivieren die Eden begreunden. Israël werd een natie toen het vanuit Egypte de Rode Zee was overgestoken. Het oversteken van de Eufraat, na in Assyrië en Babylon gelouterd te zijn, zal Israël opnieuw naar een heerlijke bestemming voeren (Openbaring 16: 12).

God heeft Zijn handelen met Israël altijd nauw laten samenhangen met het wel en wee van Egypte en Assyrië. Er was een beschermde omgeving nodig waar de clan van Jakobs zonen in een natie kon veranderen. Door het optreden van Jozef aan het hof van de Farao zou dat in Egypte gebeuren. Daar werd Gods Woord met vreugde ingehaald om kort na Jozefs dood weer in vergetelheid te raken. Later zou de Farao zelfs vragen: *‘Wie is IEUE dat ik Zijn stem zou horen om Israël*

---

¹ Volgens de Septuaginta en in 1960 te Qumran ontdekte teksten is ‘zonen van AL’ of ‘zonen van ALUEIM’ de juiste lezing. De traditionele Hebreeuwse versie vermeldt ‘zonen van Israël’.

weg te zenden?’ (Exodus 5: 2). Hij verzette zich moedwillig tegen Gods plan en bracht daarmee rampspoed over zichzelf en zijn land.

Toen Israël zich eenmaal in het beloofde land gevestigd had, werd het van alle kanten door Aram belaagd. In die noodtoestand zocht Joachaz de gunst van IEUE Die aan Israël een redder gaf (2 Koningen 13: 5). De redder zou zich aandienen in de persoon van de Assyrische koning Salmanassar die in een reeks veldtochten de macht van Aram brak. Dat stelde Israël in staat zijn oorspronkelijke grenzen te herstellen (2 Koningen 14: 25). Ook in Assyrië had God van Zich doen spreken bij monde van de profeet Jona. Nineve gaf gehoor aan de boodschap die Jona bracht. In Assyrië herhaalde zich echter hetgeen in Egypte gebeurd was: het berouw verdween als sneeuw voor de zon en de Assyrische koningen waren IEUE alweer gauw vergeten. Net als de Farao daagde Sanherib de God van Israël uit: *‘Wie van alle goden van de landen waren het die hun land uit mijn hand hebben weggerukt dat IEUE Jeruzalem uit mijn hand zou wegrukken?’* (2 Koningen 18: 35). Van zijn leger zou niets overblijven toen de bode van IEUE het geslagen had. Beschaamd droop hij naar Nineve af, terwijl Hizkia bij alle natiën in aanzien steeg. Juda zou daarna nog vijftien jaar lang vrede en welvaart genieten. De ervaringen van Farao en Sanherib zouden zich bij Nebukadnessar en Belsassar herhalen. Beide eersten erkenden de God van Israël als de enige ware God en heerser van het heelal, beide laatsten beledigden Hem en riepen daarmee over zichzelf en hun koninkrijk onheil af.

Het woongebied als domein van Gods woord

Wij hebben eerder al vastgesteld dat het gehele woongebied, de teeveel, het domein is van Gods woord (Psalm 19: 5). Assyrië toonde berouw na Jona's prediking. Ook Sanherib liet zich door God leiden, zoals blijkt uit wat hij tegen Hizkia zei: *‘Ben ik nu buiten IEUE om naar deze plaats tot haar verderf opgegaan? IEUE heeft mij gezegd: ga op naar dit land en verderf het!’* (2 Koningen 18: 25). Dat was geen loze kreet, want ook Jesaja profeteerde (10: 5-6): *‘Oei, Assur, stok van Mijn toorn en Mijn staf! Hij, in hun hand, is Mijn gramschap. Onder een bezoedelde natie zal Ik hem zenden en tegen een volk van Mijn woede zal Ik hem bevelen: om te plunderen te plunderen en om buit te maken buit te maken, om hen een plaats te geven als vertrapt, zoals klei op straten.’* Later zou Daniël als boodschapper van IEUE aan het Babylonische hof optreden. Ook het westen bleef niet van Gods woord verstoken. Onder de regering van Salomo maakte de joodse vloot regelmatig reizen naar het

verre Tarsis (het huidige Tarragona). Met haar lading bracht zij ook Gods Woord daarheen. Jona probeerde ook naar Tarsis te vluchten. Door het mislukken van die tocht leerden de heidense zeelieden IEUE kennen, Die zij toen aanbaden en een offer brachten. Zo kwam het gehele woongebied, de teeveel, te weten Wie de ware God was en dat het Zijn plan was om Zich in Israël te verheerlijken. De apostel merkte terecht op dat God onder de natiën nooit zonder getuige geweest was.

Een blik in de toekomst

Zodra de Koning der koningen op de Olijfberg zal zijn teruggekeerd, zal Hij in de hoofdstad de orde herstellen. Hij zal dagelijks rechtszittingen houden om allen die slechte dingen doen van IEUE's stad af te snijden (Psalm 101: 8). Vervolgens zal Hij Israëls land van alle oorlogsruïnes en van alle schadelijke invloeden ontdoen. Er zal niets op Zijn heilige berg meer aangetroffen worden dat iemand zou kunnen kwetsen of te gronde richten (Jesaja 11: 9). Vanuit het Heilige Land zal dit herstel zich als een olievlek over het gehele woongebied uitbreiden. Egypte en Assyrië zullen door een hoofdweg met elkaar verbonden zijn en in het midden van het land tot zegen worden (Jesaja 19: 23-25). Al die gebeurtenissen zullen bij de natiën het verlangen wekken om God te kennen. Zij zullen eensgezind naar Jeruzalem trekken om in de inzettingen van IEUE onderwezen te worden en in Zijn wegen te wandelen. Uiteindelijk zullen alle 'vleugels' zich roeren om wat slecht is van zich af te schudden. In al het rumoer dat het oordeel zal veroorzaken, zal Gods oproep klinken: *'Keert u naar Mij toe en wordt gered, alle randen van het land. Want Ik, Ik ben AL en er is geen ander!'* (Jesaja 45: 22). Zo zal alle vlees zien hoe God heil brengt. Dan zal alles wat adem heeft IEUE om Zijn goedheid prijzen en om Zijn wonderbare werken die Hij voor de zonen van Adam doet.

Vladimir Gelesnoff